

MARIJA BISTRICA

Dr. Stjepan Kožul

JANKO VEDRINA (*Marija Bistrica, 25.09.1904--Bučica, 8.08.1935.)

Janko Vedrina, svećenik rodom iz Marije Bistrice, vrijedan uspomene, pao je kao žrtva velikosrpskog, žandraskog nasilja pred 80 godina, 8. kolovoza 1935., kao upravitelj župe u Bučici, u Pokupskom dekanatu.

Prije njega, 13. lipnja 1935., na samo Antunovo, ubijen je Ivanko Janko Vlašićak, župnik u Požeškom Brestovcu, dok se poslije podne biciklom vraćao kući iz Požege. Bavio se mišlju i razgovarao s rektorom Nadbiskupskog konvikta u Požegi Ignjatim Horatom da nabave vlastitu tiskaru. Vlašićak je mnogo pisao, a najveća je njegova zasluga kao kulturnog radnika osnutak jedinstvenog „almanaha hrvatskih katoličkih svećenika“ „Vedre hrvatske duše“, prvotno zamišljen kao „Hrvatski Sion“. Do 1926. godine izdao je pet svezaka, a onda se almanah nažalost ugasio zbog nedostatka novca, a njegov nastavak pod naslovom „Genius patriae“ Vlašićak nije dospio izdati. Vlašićak je ostavio trajan trag u našoj crkvenoj i kulturnoj povijesti. Za izbore 5. svibnja 1935. (Maček-Jeftić) zauzimao se Vlašićak za HSS, jer je već ranije tražio zauzetiji politički i kulturni angažman svećenika, predloživši uz ostalo da se pedesetak mlađih svećenika učlani u HSS, kako bi se vjerski jače utjecalo na seljaštvo, vidjevši neuspjeh politike Seniorata i Hrvatske pučke stranke, ali i oštre napade protiv vjere i Crkve pod krinkom „antiklerikalizma“ i lažnih optužbi da Katolička crkva služi samo tuđim interesima, a ne svome narodu.

Dakle, djelovanje Janka Vedrine u Bučici na Banovini i Ivanka Jnaka Vlašićaka u Slavoniji, u vrijeme diktature Kraljevine Jugoslavije, iako sadržajem i načinom različito, nije bilo prihvatljivo jugoslavenskim unitaristima i četnicima, te su obojica bila uklonjena kao prve svećeničke žrtve u Zagrebačkoj nadbiskupiji, politički motiviranim umorstvom.¹ Katolički list, komu je tada bio urednikom kanonik dr. Stjepan Bakšić, donio je samo kratku vijest, da je ubijen župnik u Požeškom Brestovcu Ivanko Vlašićak iz zasjede, 13. lipnja 1935. Upisan je redosljed župa u kojima je djelovao kao župnik (Bučica: 1911.-1917.; Čaglić: 1917.-1931.; Buk: 1931.-1934. i Požešku Brestovac od 1934.) i ističe, da je surađivao u Katoličkom listu, „bavio se jezikoslovnim studijem, pokrenuo „Vedre hrvatske duše“ i uredio četiri sveska“.² I ni slova više o tom nemilom slučaju, što također očituje odnos prema svećenicima na terenu, koji su bili podalje od jugoslavenstva i politike Seniorata i Hrvatske pučke stranke.

Janko Vedrina, rodio se 25. rujna 1904. u Mariji Bistrici. Nakon pučke škole u rodnom mjestu, klasičnu gimnaziju i studij teologije završava u Zagrebu. Za svećenika ga je zaređio na Petrovo, 29. lipnja 1930. zagrebački nadbiskup dr. Antun Bauer. Bio je poslan za kapelana u Tuhelj, poznatom župniku Marcelu Novaku, zvanom „zagorski biskup“. Uz njega je djelovao 1930.-1931. godine. Iskusni župnik primijetio je neke njegove crte djelovanja, ponešto populistički odnos s narodom. Upozorio ga je na važnost ustrajnog duhovnog rada u izgradnje vjermičke zajednice i na posebnost svećeničkog poziva, izrazivši bojazan da bi mogao loše proći ako ne bude na to pazio. Župnik Novak nije se žalio na njegov premještaj, pače je osjetio jedno smirenje u župi. Mladi kapelan bio je premješten u Gornju Rijeku, i

¹ Stjepan KOŽUL. *Prvi svećenici žrtve u Zagrebačkoj nadbiskupiji godine 1935.*, Tkalčić, br. 1./1997., str. 299-318. – Ilija PEJIĆ. *Ivanko Janko Vlašićak (1879.-1935.)*. U knjizi: Dražen PODRAVEC, urednik: *Svećenici iz župe Virje rođeni krajem XIX. stoljeća*. Virje 2010., str. 59-81. – Vladimir LONČAREVIĆ. *Ivanko Vlašićak i „Vedre hrvatske duše“*, Glas Koncila, broj 11, od 13. ožujka 2011., str. 21.

² *Katolički list*, godište LXXXVI. (1935.) broj 25, od 21. lipnja 1935., str. 313.

ondje je bio oko godinu dana, a potom je premješten u župu Sv. Ivan Zelinu. Ondje je već 21. veljače 1933. umro župnik dr. Martin Đuaranec, pa je tamošnju župu dobio na privremenu upravu kao kapelan.

Spor u Sv. Ivanu Zelini:

Privremeni upravitelj Janko Vedrina pokazivao je okretnost i živahnost u poslu. Zalazio je rado među ljude, pa su ga župljani zavoljeli, posebice oni iz sela Biškupec. Tražili su da on naslijedi pokojnog župnika. Nadbiskup Bauer odlučio je provesti natječaj za tu župu i postaviti za župnika kojeg starijeg i zaslužnijeg svećenika, na što se u ono doba pazilo u upravi. Došlo je do poznatog „slučaja“ u Sv. Ivanu Zelini, župljani su u pobuni poručili nadbiskupu Baueru da neće primiti ni jednog svećenika za župnika osim upravitelja Janka Vedrina. Njihov ultimatum, spojen s prijetnjom, nije bio sukladan crkvenom i vjerničkom duhu poslušnosti prema svome nadbiskupu, čime su zapravo naštetili i sebi i svome kapelanu Janku Vedrini. Zbog toga je nadbiskup Bauer, želeći da se duhovi smire i zavede zakonitost i mir u župi, imenovao 28. veljače 1933. svoga obredničara dr. Alojzija Stepinca privremenim upraviteljem župe u Sv. Ivanu Zelini, a dotadašnjega privremenog upravitelja Janka Vedrina razriješio je službe i naredio mu da odmah izvrši primopredaju s novim upraviteljem.

Pobunjeni župljani su zatvorili župnu crkvu, upravitelja Vedrina zatvorili su u župni stan, postavili straže i budno na sve motrili danju i noću. Novi, zakoniti upravitelj dr. Alojzije Stepinac nije mogao smiriti župljane, ali je na zahtjev nadbiskupa Bauera od 29. ožujka 1933. ostao u župi u iznajmljenom stanu, a misu je služio u susjednoj župi u Donjoj Zelini. Nadbiskup Bauer zaprijetio je župi crkvenom kaznom (interdiktom). Upravitelj župe dr. Alojzije Stepinac bio je strpljiv, ali i uporan u uspostavi zakonitosti i crkvenog duha. Ljudi su pak čuvali Janka Vedrina u župnom dvoru, iako ga je nadbiskup Bauer lišio svećeničke službe, te ljude upućivao na zakonitog privremenog upravitelja dr. Stepinca, dok župa ne dobije novog župnika. Ljudi pak nisu htjeli nikakve usluge od novog upravitelja dr. Stepinca, pa je ta žestoka borba potrajala mjesec dana. Dobri duh pomirbe bio je kapelan iz susjedne župe u Bedenici, Vilim Cecelja.

Dio župljana počeo se pomalo povlačiti iz te pat pozicije. Odlukom nadbiskupa Bauera upravitelj dr. Stepinac ušao je u pratnji žandara u župnu crkvu, a potom je Janka Vedrina taksijem otpratio u Zagreb. Upravitelj dr. Stepinac počeo je redovito djelovati u Sv. Ivanu Zelini, posebice je koristio Marijin mjesec svibanj, pa je župa ulazila u mirnije razdoblje. Sam je zapisao: „Nakon mnogo gorkih časova, kad je kriza prošla, pozove me nadbiskup u Zagreb, a ovamo dođe novoimenovani župnik“. Bio je to Zvonko Štefanec. Upravitelj dr. Stepinac predao mu je župu koncem lipnja 1933. godine i vratio se u Zagreb. U Sv. Ivan Zelinu vratio se je već 25. kolovoza 1934., ali tada kao nadbiskup koadjutor, na svečanost završetka pučkih misija. Bio je lijepo dočekan, te su se svi prijašnji nesporazumi izgladili. Nije zaboravio pomoć kapelana iz Bedenice Vilima Cecelje u rješavanju ovog slučaja, te će mu on i kasnije priteći u pomoć i biti pouzdan suradnik u osjetljivim pitanjima.³

Naprotiv, Janko Vedrina dobio je negativnu oznaku (stigm), zbog svoje mladenačke nepromišljenosti, koja ga je pratila tijekom kapelanske službe i kasnije. O njemu je zapisao kroničar suvremenik, čak i u prigodi njegove mučeničke smrti: „Revnosan i ambicijom zadojen, tribun pučki, koji je znao osvojiti župljane, makar bilo i na račun popularnosti mjesnog župnika“. Na to ga je dobronamjerno upozorio župnik Marcel Novak, već na početku svećeničke službe u Tuhlju. Nažalost, neki i danas ne paze dok pišu o svećeniku Janku Vedrini, jer govore i pišu samo o prve tri godine njegove kapelanske službe, koja je završila nemilim „slučajem“ u Sv. Ivanu Zelini. Takvi s pravom veličaju, pohvalno govore i pišu o

³ Aleksije BENIGA. *Alojzije Stepinac. Hrvatski kardinal*. Rim 1974., str. 109, 113-115.

držanju mladog upravitelja dr. Alojzija Stepinca, o njegovoj žrtvi i crkvenom duhu, ali ne s pravom prešućuju kasniju žrtvu mladog svećenika Janka Vedrine, koji je nešto više od dvije godine iza toga bio okrutno umoren u Bučici, samo 4 dana nakon što ga je ondje pohodio i podržao u radu nadbiskup koadjutor dr. Alojzije Stepinac. Oprao je svoju dušu u vlastitoj krvi. Stoga pogledajmo činjenice i dokumente.

Zanosni svećenički rad u Bučici:

Naime, nadbiskup Bauer poslao je Janka Vedrinu za upravitelja župe u Bučici, u Pokupskom dekanatu pred Uskrs 1933. godine. Ondje je predano i revno radio kao svećenik 2 godine i 4 mjeseca, ali je nažalost u noći 8. kolovoza 1935. ubijen u župnoj kući „od nekih razbojnika“, kako se službeno širilo, kao da se radilo isključivo o pljački i grabežu. Bio je zapažen njegov rad, odlučan stav i revnost, kao i ne mali utjecaj na narod, pa je bio izabran kao žrtva za likvidaciju u ondašnjim okolnostima velikosrpske diktature, žandarske i unitarističke jugoslavenske politike. Nadbiskup koadjutor dr. Alojzije Stepinac tražio je od ondašnjih vlasti strogu istragu, ali rezultata nikada nije bilo. Vedrinin nasljednik u Bučici, upravitelj župe Martin Štupnik, Slovenac po nacionalnosti, pobilježio je neke stvari u župnu spomenicu, ali ne mnogo zbog straha od srpskih žandara iz Gline. Osim toga širile su se razne priče i pretpostavke, kao da se istrazi od početka želio zametnuti pravi trag. Svećenik Vedrina pao je kao druga svećenička žrtva, te izborne 1935. godine, koja je najavljivala „krvavu kupelj“ i mučeničku zoru za narod i Crkvu u narednom desetljeću.

Sam Janko Vedrina zabilježio je u župnoj spomenici u Bučici: „Dana 12. travnja 1933. došao sam u Bučičku župu. Bila je Velika srijeda tj. u tjednu pred Uskrs“. Od 1927. do 1932. godine u Bučici su se izredali ovi upravitelji: Galović, Igrčić, Širca, Mlakar i Božanović. Pet godina, pet upravitelja, što za sebe dovoljno govori, pa je Nadbiskupski duhovni stol u Zagrebu odredio, da će župa u Bučici jedno vrijeme biti bez svoga vlastitog župnika, a upravu je povjerio župniku u Lasinji Antunu Klasincu, Slovincu. Upravo na takvu župu šalje nadbiskup Bauer za Uskrs 1933. godine mladog Vedrinu, nakon poznatog spora u Sv. Ivanu Zelini, gdje su ga ljudi željeli za svoga župnika. Vedrina je dosta toga čuo o Bučici već u Zagrebu: „Bučički narod mi je opisan kao vrlo loš... Osobito su mi loše opisivali učitelja gospodina Nikolu Davidovića i Dobreniče, jer da oni prave neprilike župniku. Opisivali su mi to mjesto kao neko ukleto gnijezdo. Sve sam slušao i prokuhavao u duši, putujući u taj kraj među narod, gdje me još nikad nije bilo i gdje nikoga ne poznam“.

No, kako je Vedrina bio veoma otvoren i komunikativan, brzo je s narodom u župi uspostavio dodir. Kako nisu imali novaca da župnik kod njih može živjeti i djelovati, župljani su dogovorili da mu godišnje daju po jutru zemlje 2 litre kukuruza, što je prve godine sam išao s ljudima po selima skupljati. Bio je u svakoj kući svoje župe, svagdje lijepo dočekan, narod je bio zadovoljan. Poslije toga pošao je u akciju:

S ljudima iz Donje Taborišta obnovio je već 1933. godine kapelu Ranjenog Isusa i ogradio ju novom ogradom, što je opisano u župnoj spomenici s priloženom fotografijom. Vedrina se pokazao izvrsnim organizatorom i narod je pošao za njim.

Po običaju, Bučičani su svake godine išli na Mariju Bistricu 11. kolovoza, a sada su imali svoga svećenika rodom iz Marije Bistrice. Oduševio ih je za hodočašće Majci Božjoj Bistričkoj. Pošao je veliki broj župljana, a s njima je pošao pješice i njihov mladi upravitelj Vedrina. Išli su pješice iz Bučice preko Pokupskog i Kravarskog prema Vukovini, pa preko Save u pravcu Sesveta, pa na Kašinu, Laz i Mariju Bistricu. U Mariji Bistrici bila je zapažena njihova procesija, a na povratku kući dočekala ih je gotovo čitava župa. Svi su bili radosni i oduševljeni. Upravitelj Vedrina bilježi: „Ja sam se osjećao sretnim nakon toga puta i odlučio sam, da ću ubuduće opet sa svojim narodom pješke do Majke Božje Bistričke“. Jedini incident bio je, što učitelj Nikola Davidović nije htio svirati na orguljama u crkvi za tu svečanost, uz napomenu da mu „u crkvi smrdi od sparine“. Mještani su bili iznenađeni tim

učiteljevim stavom, koji je očitovao nešto drugo. No, narod je općenito bio radostan i zadovoljan, „a učitelj i općinari zavidni tim mojim uspjehom, kad su vidjeli koliko narod na moju riječ pazi“.

Upravitelj Vedrina prekinuo je s učiteljem Davidovićem suradnju kao orguljašem i dao mogućnost Stjepanu Milekoviću, domaćem oženjenom čovjeku koji je imao 25 godina, da nauči svirati orgulje, te je od 1. studenoga 1933. on bio orguljaš u Bučici. Novi orguljaš vježbao je sviranje na harmoniju, koji je kupio upravitelj, a kod upravitelja su vježbali i sviranje na tamburice. Organizirali su pjevački zbor i redovito vježbanje crkvenog pjevanja. Učio ih je pjevati mnoge pjesme za misu, koje se pjevaju u Mariji Bistrici. U župnoj spomenici priložena je i fotografija skupne muških pjevača s upraviteljem oko harmonija. Upravitelj je bio revan propovjednik, govorio je o Katoličkoj akciji, promicao katolička društva, kako bi došlo do življeg organiziranog vjerskog života u župi. Osnovao je Djevojačko društvo Srca Isusova u Bučici, 25. ožujka 1934. Širio je katolički tisak, posebice Glasnik Srca Isusova po obiteljima, te je broj od 20 pretplatnika u župi, već 1934. godine povisio na 140 redovitih obiteljskih pretplatnika. Po obiteljima je širio molitvenike, krunice, svete slike, jer ljudi toga nisu imali. Došlo je na red i uređenje župne crkve i okoliša, popravak kapele (zapravo crkve) Presvetog Trojstva u Slatini, uređenje njezina okoliša, uređenje puta do nje i sađenje drvoreda. Počeo je i snažniji društveni život u župi, uz onaj vjerski i crkveni. Osnovani su čitaonice u Bučici pod imenom „Narodna čitaonica u Bučici“. Imao je pred sobom mnoge planove i otvorena srca svojih župljana.

Tužba i umorstvo prljave politike:

Sve pothvate upravitelj Janko Vedrina bilježio je u župnu spomenicu, prilažući foto-dokumentaciju. Nije stigao opisati zadnje događaje 1935. godine i svečani doček nadbiskupa koadjutora dr. Alojzija Stepinca u Bučicu. No, ni zavidnici i prljava politika nisu mirovali. Sav taj zanos i zamah u župi pokušat će prekinuti tužba protiv upravitelja župe od 4. svibnja 1935., upravljena na Nadbiskupski duhovni stol i nadbiskupa Bauera, koju je potpisao „predsjednik općine Bučica Jakob Kapac“, i potom likvidacija samog upravitelja župe, 8. kolovoza 1935., samo 4 dana nakon lijepo svečanosti u župi, koju je predvodio nadbiskup koadjutor dr. Stepinac. Tako upravitelj Janko Vedrina nije dočekao da 11. kolovoza pođe sa svojim župljanima pješice na Mariju Bisticu.

Tužba protiv upravitelja Vadrine pisana je rukom na 4 stranice, te ima uvod, pet točaka optužbi i zaključak. Pisana je u samom vrhuncu kampanje za „majske izbore“. Promišljeno je uokvirena u ranije događaje u Zelini, ide protiv upravitelja kao čovjeka i svećenika, vrlo lukavo i ciljano, samo s moralne i duhovne strane, a nipošto političke. Temeljna skrb tužbe je za „dobri i pobožni narod“, briga za siromašne župljane koje pljačka i od kojih ubire visoke namete; skrb za stado koje već u jednoj trećini bježi k Mladoj nedjelji u Bović i pravoslavlje; u drugoj trećini razmišlja da prijeđe u starokatoličku vjeru; a prešućuje sve što je upravitelj poduzeo otkako je došao u župu sa svojim siromašnim narodom na duhovnom, materijalnom i kulturnom polju. Tužba prigovara, kako upravitelj ne da zvoniti za pokojnike, za koje ne dođu u crkvu po raspela, zvoniti se samo za novac, nije dao zvoniti ni u prigodi smrti pomoćnog biskupa dr. Dominika Premuša, koji mu se zamjerio još dok je bio u Sv. Ivanu Zelini, naplaćuje visoke takse, želi plaću, ide na vjeronauk u školu i osniva društva zbog svoga nemoralna i interesa; simpatije i bogaćenje su mu ispred vjere Crkve i kršćanskog nauka... Moli se zaključno nadbiskupa Bauera, da upravitelja Vadrinu žurno skloni s ove župe, da se spasi što se još spasiti dade, preostala trećina naroda od „njegova nemoralnog života, pohlepe za bogatstvom i nezasićenog želuca“, da ne bude prekasno. „Sklonite ga čim prije iz ovoga mjesta, posljednje je vrijeme, a kad izađe i posljednje vrijeme neće više biti česa što bi se spasiti moglo. Pošaljite ovamo i među ovo razbježano stado pastire, koji će ove ovce skupiti“.

Dakako, tužba je napisana u kontekstu „majskih izbora“ za Jeftića, a ovakvi mlađi, radini i dinamični svećenici, povezani s narodom, bili su unitarističkoj i diktatorskoj jugoslavenskoj politici brana i bedem protiv manipulacije s ljudima, pa i na narodnom i političkom planu. Zavidnici i tužitelji nisu u župi vidjeli ni čuli ništa pozitivno o ovom svećeniku, već na sve pothvate i požrtvovni rad s narodom odgovaraju ovom tužbom nadbiskupu Baueru, nadajući se da Vedrinu još „ima na zubu“ od događaja u Zelini.

Nadbiskupski duhovni stol poslao je tužbu dekanu Antunu Klasincu u Lasinju, da sve izvidi i ispita. On je to učinio, a tužbu je ostavio upravitelju Vedrini. Veličina upravitelja Janka Vedrine vidi se i u tome, što je ovu tužbu protiv sebe ostavio u župnoj spomenici, gdje je s foto-dokumentacijom opisan njegov život i rad u toj siromašnoj župi, iz koje je prije njega 5 upravitelja pobjeglo u 5 godina. Ipak, ta tužba imala je posve drugo izvorište i ciljeve od dobra vjere i Crkve, uskoro je „nadvila crni oblak nad župom Sv. Antuna u Bučici“.

Organizirano umorstvo upravitelja Janka Vedrinu u njegovom župnom stanu, 8. kolovoza 1935., očit su epilog ove tužbe, koja je ujedno bila i prijetnja i ucjena.

Događaji poslije umorstva:

Dekan Antun Klasinc, župnik u Lasinji i susjedni župnik u Pokupskom Tomo Dimnjaković imali su prepisku s Nadbiskupskim duhovnim stolom, koja se odnosi na vijest o strašnom zločinu umorstva upravitelja župe Janka Vedrine, te na ostavinu iza pokojnika jer nije nađena oporuka, a preostale „stvari i novac su netaknuti na župnom dvoru u Bučici“, pa je novac bio poslan Nadbiskupskom duhovnom stolu u Zagreb (NDS, br. 6764./1935. od 16. rujna 1935.).

Nadbiskupski duhovni stol odmah je povjerio župu susjednom župniku u Pokupskom Tomi Dimnjakoviću, a potom je dekretom od 27. rujna 1935. njegovog kapelana Martina Štupnika postavio za upravitelja u Bučici. Štupnik, po rođenju Slovenac, upisao je u spomenici župe, da je po vijesti o umorstvu upravitelja Janka Vedrine, narod u župi odmah bio mišljenja, „da je njihov župnik pao kao žrtva „Hrvatstva“. Jer baš tjedan dana prije smrti⁴ bila je u Bučici velika proslava, naime posveta barjaka Djevojačkog društva Srca Isusova, a koju proslavu su nekoji iz Gline u sporazumu s pokojnim Jankom Vedrinom izrabili u svoje svrhe, što je već malo „mirišalo“ po politici. Prigodom proslave bile su izvještene mnoge hrvatske zastave, a po pričanju naroda, to je vrlo boljelo i peklo domaću „gospodu“.⁵ Pod riječju „gospoda“ razumijeva ovdašnji narod: bilježnika, blagajnika, načelnika, žandare i možda učitelja. Pripovijeda se, da su se „gospoda“ prijetila kad su vidjeli izvještene hrvatske barjake, da „će biti za osam dana izvještene crne zastave“.

„Gospodi“ je bilo dugo čekati 8 dana, učinili su svoje već za 4 dana, a Štupnik bilježi, kako istraga o groznom zločinu i umorstvu velečasnog Janka Vedrine tapka na mjestu. Umjesto rezultata, širili su glasine da je to umorstvo bilo zbog grabeži, kolale su razne priče i pretpostavke, govorilo se o tobože visokim svotama novca koje je Vedrina imao, čak preko 80.000 Dinara i slično.

Ipak su vlasti uhitile zbog sumnje za ubojstvo : Stjepana Vidakovića, studenta, Stjepana Belčevića, Ivana Rohaka i nekog Šanteka, ali su ih zbog nedostatka dokaza za nekoliko mjeseci ispustili iz istražnog zatvora kući. Samo je Šantek ostao u zatvoru 5 godina u Staroj Gradiški, osuđen zbog zavaravanja vlasti i lažne prijave. Upravitelj Martin Štupnik bilježi 1936. godine, kako nema nikakvih pomaka i novosti u pogledu istrage o ubojstvu

⁴ Ispravno: četiri dana prije smrti.

⁵ Slovenac, Martin Štupnik ne spominje nadbiskupa koadjutora dr. Alojzija Stepinca, piše da želi biti posve objektivan, ali se ipak očituje njegov slovenski stav prema borbi Hrvata za svoja prava, na što oni nisu nikada pozitivno gledali tijekom 20. stoljeće, sve dok se nisu i sami suočili s agresijom i počeli borbu za samostalnost. Držali su se načela njihovog svećenika političara dr. Antona Korošca, da je za Slovence i najgora Jugoslavija, najbolje rješenje. To su ponavljali i njihovi biskupi u BKJ u vrijeme komunizma.

pokojnog Janka Vedrine. Pače, da su dvojica ranije osumnjičenih, Josip i Ivan Rohak, u bijegu od 10. svibnja 1936. zbog krivotvorenja novca, ne daju se u ruke žandara. „Vjerojatno je, da spomenuti bježe ne samo radi zločina krivotvorenja novca, nego i iz razloga što im je na savjesti još koji zločin, pa možda i ubojstvo samog pokojnog Vedrine. Nekolicina ovdašnjih seljaka drži ih za narodne mučenike, barem tako pričaju, a to su većim dijelom komunisti“, piše upravitelj Štupnik.

Očito je, da su „gospoda“ i „vlasti“ bili nezadovoljni radom upravitelja Janka Vedrine u bučičkoj župi, smetao im je njegov utjecaj na narod, kao i brojne aktivnosti na vjerskom, crkvenom i kulturnom području. Bio im je smetnja i kod „majskih izbora“ za Jeftića, pa su uputili 4. svibnja 1935. po predsjedniku općine Bučica Jakobu Kapacu tužbu protiv upravitelja Vedrine nadbiskupu Baueru, a vidjevši priređene svečanosti u Glini i Bučici nadbiskupu koadjutoru dr. Stepincu, organizirali su Vedrinino umorstvo, proširili među narodom razne priče, a žandari krivo usmjerili tijek istrage, tako da počinitelji zločina nikada nisu bili otkriveni ni kažnjeni.

Bila je večer, sve je izgledalo mirno i redovito. U bučičkom župnom dvoru bio je upravitelj Janko Vedrina sam. Po jednoj priči, prao si je noge i spremao na počinak. Došli su organizirano, ubijen je iz revolvera, ispalili su mu 6-8 metaka u glavu, tako da je morao ostati na mjestu mrtav, što također pokazuje mržnju zločinaca. Po drugoj verziji, ubijen je kasnije noću, između 24 i 1 sata, prethodno je bio vezan i zlostavljan, morao je otvoriti crkvenu kasu da uzmu novac, svezali su ga špagom i ubili. Nađen je drugo jutro, dok je jedna žena došla na župni dvor zbog posla. Po ovoj drugoj verziji, morao ga je zvati netko koga Vedrina dobro poznaje, pa je otvorio ulazna vrata. Plasirala se priča o nečuvenom župnikovu bogatstvu, gle čuda u siromašnoj Bučici nakon samo 2 godine neumornog i požrtvovnog rada, tobože su to počinili nepoznati pljačkaši zbog grabeži i otišli. Nakon sudskog pregleda, tijelo upravitelja Janka Vedrine preuzeli su roditelji i rodbina i prevezli u Mariju Bistricu. Ondje je pokopan na župnom groblju, „ispraćen mnoštvom svećenika i neviđenom masom naroda“. Njegov veličanstveni sprovod na Mariji Bistrici pamtio se i 50 godina kasnije. U službenim svjetovnim i crkvenim krugovima sve je nakon provedene ostavine pokriveno šutnjom i zaboravom. Njegovi najbliži i najmiliji podigli su mu nadgrobni spomenik na bistričkom groblju. Dok je upravitelj Janko Vedrina ubijen, bio je u 31. godini života i tek 5 godina svećenik.

Reagiranje katoličkog tiska:

Da bi se razumjela pozadine primjedbi upravitelja Štupnika, a još više umorstva Janka Vedrine, potrebno je uočiti ovo: Vedrina je pripremao veliku svečanost u Bučici, 4. kolovoza 1935. Da se učvrsti vjerski život i potaknu na jaču akciju katolička društva, pozvao je na svečanost nadbiskupa koadjutora dr. Alojzija Stepinca. On se je spremno odazvao, što pokazuje da je prešao preko nesporazuma u Zelini, da cijeni Vedrininu žrtvu i rad u toj siromašnoj župi i da mu želi dati podršku. Time je pokazao i „gospodi“, što misli o njihovoj tužbi protiv Vedrine iz svibnja te godine. Katoličke dnevne novine „Hrvatska straža“ pišu, da je nadbiskup koadjutor dr. Alojzije Stepinac, u pratnji nadbiskupskog tajnika dr. Franje Šepera, a pridružio im se i kanonik dr. Stjepan Bakšić, pošao već u subotu, 3. kolovoza 1935. poslije podne autom, preko Petrinje u Glinu na konak, kod župnika Franje Žužeka, Slovenca. U Glini je bio pripremljen veličanstven doček, govorili su dr. Mirko Puk i odvjetnik dr. Juraj Devčić, bili su okolni svećenici i mnoštvo naroda, sve se odvijalo prema programu organizacijskog odbora za doček. Nadbiskup koadjutor služio je večernjicu u župnoj crkvi, potom je bila svečana bakljada, pjesme i nastupi, govorila je u ime društva „Hrvatska žena“ gospođa Ljubica Puk, potom je bio svečani banket u Hrvatskom domu u Glini i počinak kod župnika Žužeka. Svečanost potanko opisuje i prilaže pozdravne govore dnevnik „Hrvatska

straža“, te napominje, da je u nedjelju, 4. kolovoza 1935. rano ujutro bila budnica, a zatim su pjevači i glazba po programu prevezeni u Bučicu.⁶

Nadbiskup koadjutor krenuo je iz Gline u nedjelju, 4. kolovoza 1935. u 8 sati, zadržao se kratko u Viduševcu, gdje ga je ispred naroda pozdravio župnik Janko Gregurić i sretno stigao u Bučicu. Onamo su sa svih strane stizale procesije seljačkog naroda sa svojim župnicima. Dočekivala ih je glazba iz Lasinje, te križarska glazba s domaćim narodom. Na ulazu u selu, pred slavolukom, pozdravili su Preuzvišenog domaći bučićki župnik Janko Vedrina, seljak Josip Cerjak i jedna djevojčica. Ondje su bili i susjedni župnici: Antun Klasinc, dekan iz Lasinje, Tomo Dimnjaković, župnik iz Pokupskog, Nikola Cerjak iz Gore, Nikola Vukčević iz Šišinca i Stjepan Mikulček iz Kravarskog. Narod je ispunio sav prostor oko crkve, zatim cijelu cestu ispod crkve, te gornju stranu prema općini i dolje prema križanju. U 11 sati Preuzvišeni je služio misu na otvorenom, a pjevalo je pjevačko društvo „Slavuj“ iz Petrinje. Nakon mise obavio je Nadbiskup koadjutor blagoslov barjaka Društva djevojaka Srca Isusova, kuma je bila gospođa Ljubica Puk, supruga odvjetnika iz Gline. Nakon toga održao je kanonik dr. Stjepan Bakšić zanosnu propovijed o Presvetom Srcu Isusovu i o njegovu čašćenju. Potom je bio objed u župnom dvoru, gdje su pozdrave održali domaćin Janko Vedrina, te u ime naroda i „svečanostnog odbora iz Gline“ dr. Šime Cvitanović, primarius iz Gline. „Oko 3 sata poslije podne, ispraćen neopisivim oduševljenjem i poklicima nebrojenog seljačkog naroda, koji je prekrpio sav slobodni prostor oko crkve, župnog dvora, obližnjih vrtova i ceste, napustio je zahvalivši narodu na srdačnom dočeku i ispraćaju preuzvišeni gospodin nadbiskup-koadjutor Bučicu i krenu preko Pokupskog u Zagreb“.⁷

To je bila kap, koja je „gospodi“ iz režima prelila čašu. Takav svećenik im ne treba na terenu, odviše je utjecajan i za njih opasan. Bio je povezan s okolnim svećenicima i intelektualcima, odvjetnicima i liječnicima, što je i vlč. Štupniku „mirislao“ na politiku. Odluka je pala. Već u četvrtak, četvrti dan iza te velebne svečanosti bio je upravitelj župe Janko Vedrina ubijen.

Katolički list kaže, da je „s velikim zaprepaštenjem primljena vijest, da je u noći 8.-9. kolovoza ove godine u Bučici kraj Gline pao žrtvom razbojničkog umorstva tamošnji župnik Ivan Vedrina. Zlikovci su ispalili u pokojnika 8 revolverskih metaka, porobili gotovinu novca iz župničke blagajne i njega ostavili mrtva u lokvi krvi. Umorstvo je otkriveno ujutro, kad je jedna žena došla u župni ured po poslu. O zločinu je odmah bila obaviještena žandarmerija, te su nadležne vlasti, prizvavši u pomoć kriminalne policijske stručnjake iz Zagreba, poduzele istragu o zločinu. Zločinstvo je napunilo stravom i zgražanjem čitavu župu. Motivi zločina ustanovit će se sudbenom istragom. Na licu mjesta bila je provedena obdukcija pokojnikova tijela, a nakon toga na želju pokojnikovih roditelja prevezeno bi njegovo tijelo u Mariju Bisticu, gdje je pokojnik ukopan uz mnogobrojno učešće svećenstva i naroda. Pokojnik je bio mlad i agiln svećenik, zaređen prije pet godina. Kapelanovao je u Tuhlju, Gornjoj Rijeci i Sv. Ivanu Zelini, a prije 2 godine postao je upraviteljem župe u Bučici. U nedjelju prije toga 4.VIII. o.g. bila je u njegovoj župi lijepa svečanost, blagoslov barjaka društva katoličkih muževa i djevojačkog društva, koju je izvršio preuzv.g. nadbiskup koadjutor. Počivao u miru!“⁸

Dnevne katoličke novine „Hrvatska straža“ donijela je vijest 11. kolovoza 1935., da je upravitelj župe u Bučici Janko Vedrina „zaklan na podu svoje sobe. Zlikovci su potpuno opljačkali stan i župni ured, istraga je u tijeku“.⁹ Drugi dan isti dnevnik reagira na širenje raznih priča i podmetanja, govorenja o velikim svotama novca do 80.000 Dinara i isključivo

⁶ *Hrvatska straža*, godište VII. (1935.) broj: 181., str. 6-7.

⁷ *Hrvatska straža*, godište VII. (1935.) broj: 181., str. 7.

⁸ *Katolički list*, godište 86. (1935.) broj: 33, od 15. kolovoza 1935., str. 415.

⁹ *Hrvatska straža*, godište VII. (1935.) broj: 183., od 10. kolovoza 1935., str. 3

grabežnom ubojstvu, da je pokojnik bio „siromašan, nije imao ni najpotrebnije stvari. O novcima se ne može niti govoriti, jer njegova mjesečna plaća i dodatci iznose 300 Dinara. Osim toga župa je tako siromašna, da ni tu nije mogao u 2 godine steći kakva novca, za kojim bi se netko polakomio. Sve te okolnosti bile su dobro poznate u čitavoj onoj okolini. Prema tomu bi teško bilo predmnijevati, da je po srijedi grabežno umorstvo. Zločinci su u župnoj kući učinili grabež samo zato, da maskiraju svoj čin i da ometu trag istrazi“.¹⁰ Dva dana kasnije, 13. kolovoza 1935., isti dnevnik donosi članak s naslovom „Kako je ubijen župnik Vedrina u Bučici“ s podnaslovom „Zločinci nijesu odnijeli župnikov novac, zlatni sat i druge njegove stvari“.¹¹ Tu piše, da se „zločinstvo moralo dogoditi noći između 12 do 1 sat, jer je u to vrijeme po nekim svjedocima bila primijećena pucnjava. Počinitelji nisu poznati, no istraga je u punom tijeku, pa ima nade, da će zločinstvo ipak biti osvijetljeno“. Opisuje se dalje dolazak dvojice „detektiva iz Zagreba“ i „vještaka za daktiloskopiranje“. Narod je uznemiren i potišten, zamoljena je najstroža istraga i od ministra unutarnjih poslova dr. Antona Korošca (slovenskog svećenika i političara) u Beogradu. „Pokojni župnik pronađen je u srednjoj sobi župnog dvora potrbuške ležeći sa 8 hitaca zadobivenih u glavu, i to 7 od tih potiče od revolverskih hitaca kalibra 6,35; a jedan od gasera kalibra 8 mm. Pokojnik je morao u noći biti probuđen, jer je lješina pronađena u noćnoj košulji, sa samo nataknutim cipelama i navučenim na brzu ruku hlačama te u dugom kaputu, a naslućuje se to još po tomu, što je prozor uz krevet pokojnog župnika pronađen malo otvoren, dok su s vanjske strane bile spuštene rolete. Župnik Vedrina bio je poznat po tome, kakao je upravo pretjerano pazio na to, da mu župni dvor bude vazda dobro zatvoren, a naročito noći, kada nije htio nikoga puštati unutra osim svojih najboljih i najpoznatijih. No svejedno uvijek je izlazio otvarati vrata u noći s puškom u ruci“. Svi prozori i vrata su nađeni zatvoreni, neoštećeni, s ključevima s unutrašnje strane. To znači, da je noću netko veoma dobro poznat pozvao župnika, jer inače sigurno ne bi bio ustao i otvorio kućna vrata. Zločinci su po svemu sudeći najprije svezali župnika, „jer je na ruci istoga pronađena odeblja špaga, kojom je bio vezan, a zatim su ga valjda prisilili da ode u susjednu sobu, koja služi kao kancelarija, gdje se nalazi željezna kasa, te da ovu sam otvori“, što se naslućuje po tome, što su vanjski otisci na kasi župnikovi, a na unutarnjem dijelu kase su otisci stranih prstiju. Zločinci su tako mogli uzeti crkveni novac iz gornjeg dijela kase, a donji dio je bio pod ključem, koji se nalazio kod jednog crkvenog starješine, pa su zločinci taj donji dio kase provalili nekom štangom. „Limena kutija za novac, koja se nalazila u kasi, prenesena je po zlikovcima u spavaću sobu, gdje je ubijen pokojnik, i gdje je pronađen ležati, dok su vrata od kancelarije za sobom zatvorili i zaključali. Ostavili su ključ u vratima, a ključ od kase odnijeli su sobom“. Prema nađenim praznim kovertama, u kojima je bio namjenski novac, mogli su odnijeti svotu od 20.000 Dinara. Zlikovcima se očito žurilo, jer nisu odnijeli ni sav novac iz kase, u kojoj je ostalo među papirima još više stotina dinara. „U istoj kancelarijskoj sobi nalazi se i jedan ormar, koji zločinci uopće nisu dirali, a u kojem se nalazio i pronađen je kasnije također novac, i jedan zlatni križ, a jednako nisu zločinci otvarali ni ormara u spavaćoj sobi, niti zalazili u druge susjedne sobe, premda je kasnije pronađen novac u manjim svotama i po drugim prostorijama. Pokojnik je imao kod sebe svotu od 1500 Dinara gotovog novca (vlastitog), što nisu zločinci također oteli, kao ni uru (džepnu) koja je visila na stolcu, a ni pušku, koja je bila prislonjena uz krevet kraj prozora“. Članak govori, da je „rodbina pokojnika, koji potiče iz okolice Marije Bistrice, stigla već u Bučicu, te želi da tijelo svog dragog pokojnika preveze u rodni kraj, što je i dopušteno, te je sprovod obavljen u subotu (10. kolovoza) oko 4 sata poslije podne“. Iz cijele okolice dolazi narod u Bučicu, zaprepašten zločinom. Narod to komentira i veoma se trudi, da se zločinci otkriju i kazne, pa se i izvjestitelj iz Gline nada, „da će pravi krivci biti brzo pronađeni“.

¹⁰ *Hrvatska straža*, godište VII. (1935.) broj: 184., od 11. kolovoza 1935., str. 4.

¹¹ *Hrvatska straža*, godište VII. (1935.) broj: 186., od 13. kolovoza 1935., str. 5.

Ipak , zločinci nisu nikada otkriveni ni kažnjeni, jer je to očito bio ciljani zločin „gospode“, kojoj je upravitelj župe Janko Vedrina smetao na onim banovinskim i glinskim prostorima, gdje će buknuti pobuna i protiv NDH 1941., i pobuna protiv samostalne Republike Hrvatske 1990. godine.

Dolaskom veće demokracije i borbe za samostalnu državu Hrvatsku, počelo se i pisati i o Janku Vedrini, pa ga spominje i akademik Ljubo Boban 1989. godine u svom opisu o četničkim žrtvama u Hrvatskoj.¹² Od 1992. godine o njemu je pisao dr. Stjepan Kožul, kasnije i drugi. Pače je, u subotu 7. lipnja 2014. sisački biskup dr. Vlado Košić predvodio u župnoj crkvi Sv. Antuna Padovanskog u Bučici misu za vlč. Janka Vedrinu, koji je ondje bio 2 godine upravitelj župe, ali je „zbog isticanja hrvatske zastave ubijen od četnika u župnom uredu 8. kolovoza 1935. Tom prigodom biskup je na župnoj kući blagoslovio novopostavljenu spomen-ploču za toga svećenika“.¹³

Svećenička žrtva velečasnog Janka Vedrine i zločin nad njim olako se prešućivao. Neka mu bude spomen u prigodi 80. obljetnice mučeničke smrti, kao svećeničkoj i nacionalnoj žrtvi.

(Literatura: Stjepan Kožul, *Spomenica žrtvama ljubavi Zagrebačke nadbiskupije*, Zagreb, 1992. – Isti, *Prvi svećenici žrtve u Zagrebačkoj nadbiskupiji godine 1935.*, Tkalčić, br. 1./1997., str. 308-318. – Isti, *Martirologij Crkve zagrebačke*, Zagreb, 1998., str. 127-134. – *Katolički list*, godište 86. (1935.) broj 33, od 15. kolovoza 1935., str. 415. – *Hrvatska straža*, godište 7. (1935.) broj 181, od 8. kolovoza 1935., str. 6-7; broj 183, od 10. kolovoza 1935., str. 3; broj 184, od 11. kolovoza 1935., str. 4; broj 186, od 14. kolovoza 1935., str. 5. – *Milosti puna*, Glasilo svetišta Majke Božje Bistričke, god. XX. (2014.), broj 53-54, str. 79.)

¹² *Tjednik Danas*, od 24. listopada 1989. Pao je kao žrtva u vrijeme zlodjela srpskih žandara u Hrvatskoj 1935. godine.

¹³ Glas Koncila, IKA, ali i *Milosti puna*, Glasilo svetišta Majke Božje Bistričke, god. XX. (2014.), broj 53-54, str. 79. U toj prigodi biskup Košić ističe, kako su prenijela navedena glasila, da je po Stjepanu Kožulu, od Janka Vedrine 1935. do Antuna Grahovara 1990. godine „ubijeno više od 600 svećenika“. To bi bilo smiono i za Antu Bakovića i film Jakova Sedlara o Međugorju, a kamo li za Kožula, koji se drži činjenica i dokumenta. Jer i Baković u svojoj velikoj kompilaciji navodi 506 svećenika, što po Kožulu također nije točno, jer među njih Baković ubraja ne samo svećenike umrle u zatvorskoj bolnici ili od tifusa, nego uvlači među ubijene svećenike i poveću skupinu onih, koji su umrli kasnije kod kuće, na slobodi, o čemu je Kožul pisao svoje osvrte u: *Martirologiju Crkve zagrebačke*, (1998.), str. 766-767, i *Deset godina nakon Martirologija Crkve zagrebačke*, (2008.), str. 382-386., želeći da sve bude i točno i često što se tiče povjesne Zagrebačke nadbiskupije. Kongregacija za kauze blaženih i svetih, u prigodi proglašenja blaženim Mirislava Belušića iz Istre, uzela je u obzir Kožulovo istraživanje, o 434 neposredno ubijena svećenika i 24 umrle u logorima, ukupno: 458 svećenika Crkve u Hrvata. Dakako, da je tu još 22 braće laika, redovnika, 73 sjemeništara i bogoslova, 30 redovnica, od kojih su 26 ubijene i 4 umrle u logoru. Dok Baković još dodaje 52 svećenika koji su umrli od posljedica: 15 od bolesti tifusa i 37 kod kuće na slobodi, nakon zatvora, što je vrlo upitan kriterij. Držimo se činjenica, jer one su dovoljno i grozne i bolne!